

Syysrypsin viljely

20.4.2022

Pasi Hartikainen

Viljelijä & luomuasiantuntija ProAgria Itä-Suomi

Syysrypsin etuja

- Kylvö ja puinti heinäkuun lopulla yleensä hyvissä olosuhteissa
- Kuivaus- ja siemenkustannus alhainen
- Laatu hyvä; öljypitoisuus yleensä korkea ja lehtivihreä alhainen
- Pidentää puinti- ja kuivauskautta
- Mahdollistaa kestorikkojen torjumisen ennen kylvöä
- Epäonnistuessaankin hyvä kerääjäkasvi
- Hyvä esikasviarvo
- Ylläpitää hyvärakenteisen maan rakennetta
- Antaa hyvän taloudellisen tuloksen
- Elintarvike / rehulaadut

Syysrapsi ja –rypsi rinnakkain

Kuva 18.9

Kauran kylvä 2.6.2021:

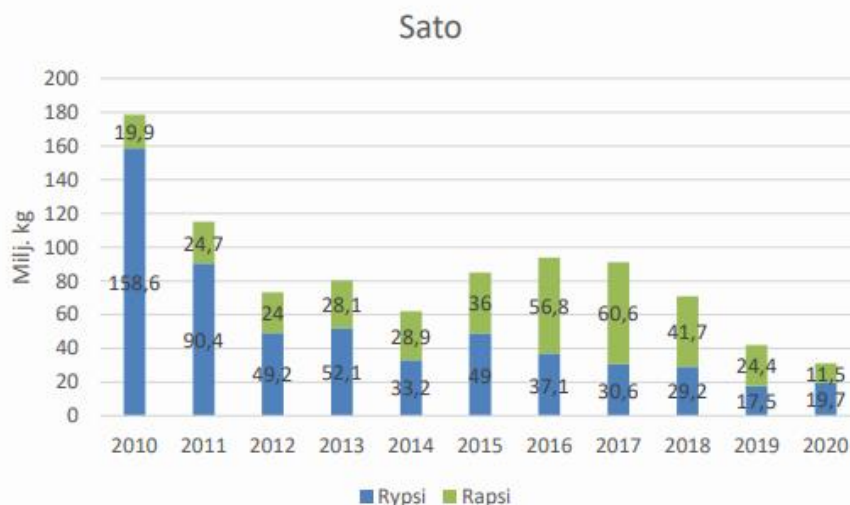

Syysrypsin haasteita:

- Tuholaiset. Näitä ei ollut aiemmin, mutta nyt
 - Etanat
 - Rapsipistiäiset
 - Rapsikuoriaiset
 - Kaalikoit
 - Valkoposkihanhet
 - Hirvet ja kauriit
- Vaatii suunnitellun viljelykierron
 - Tautien kannalta viljelykierto 5 vuotta
- Pieni kylvömäärä, matala kylvö
- Kylvön ajoitus sopivaan kosteuteen
- Tarkka kuivaus

Kotimaan markkinat

- Haastavat vuodet laskeneet tuotantomääriä
- Ei pystytty vastaamaan kotimaan kysyntään

Markkinatilanne

- Avena Nordic Grain Oy:n öljynpuristamo käyttää 130 000 tonnia rypsin ja rapsin siementä
 - Suomen nykytuotanto kattaa tarpeesta vain pienen osan
- Luomurypsin markkinatilanne on ollut kohtuu vakaa
 - Hinta pitkällä aikavälillä vaihdellut 600 – 700 e/tn, rehu 500 – 700 e/tn
- Tällä hetkellä öljykasvien osalta myyjän markkinat

Viljelykiertoexamplesimerkki ja muokkaukset:

Viherlannoitus, Viherlannoitus, Syysrypsi, Vilja/herne, Vilja+ns

Kasvi	Muokkaukset/niitot	Kasvipeitteetön aika (vkoa)
Viherlannoitus	Niitto 2 kpl	0
Viherlannoitus	Niitto + Keskikesän kesanto 20.6-30.7	7
Syysrypsi (satovuosi)	Kultivointi (1 krt) elokuun alku	1
Vilja/herne + kerääjä	Toukokuu	3
Vilja + ns	Toukokuu	3

Lohkon ominaisuudet

- Hyvä vesitalous
- Hyvä rakenne, ei tiivistymiä
- Vahva maa
- Käy monenlaisille maalajeille
 - Multava maa helpottaa orastumista kuivissa olosuhteissa
 - Raskailla mailla siemenmäärää ylöspäin
- Kylvökerros saatava riittävän hienoksi
 - Siemen vaatii hyvän maakosketuksen

Muokkaukset:

Nurmen päättäminen, luomutapa:

- Nurmen niitto touko-kesäkuun vaihteessa
- Keskikesän kesanto, aloitus juhannukselta lautasäes tai lapiorulla
- Jatko kultivaattorilla / s -piikillä noin 10 pv:n välein
- Vesitilaa kynnöllä tai jankkuroinnilla
- Kylvötapoja monia:
 - Kylvö kynnökseen tai kylvöäestettyyn rikkaharalla + harjutus tarvittaessa
 - Vannaskylvö
 - Jankkurikylvö
 - Siemen vaatii hyvän maakosketuksen ja kosteuden -> nopea orastuminen.
- Tavoitesyvyys n. 2 cm

Keskikesän kesannon aloitus 23.6.2020, puna-apila puitu 19.9.2019

Rypsi kylvetty 7.8.2018, kuva 6.9.2018

Kylvöaika ja määrä:

- Lämpösummatavoite 450 astetta taimettumisen jälkeen
 - Kylvö viimeistään heinäkuun viimeisellä viikolla
- Vahvajuurinen kasvi 8-8-8 sääntö
- Kylvömäärä 4 - 6 kg/ha, tavoite 100 kpl/m²
- Lajikkeet: Largo, Legato ja Arrivee
- Hyvään satoon talvehtineita yksilöitä yli 50 kpl/m²
- Tiheä kasvusto: vähemmän sivujuuria, kukinta aiemmin ja menee nopeammin ohi

Satopotentiaali määrtyy syksyllä:

BBCH 16 (6 kasvulehteä)

- Pääverson nappuaiheet muodostuvat

BBCH 18-20 (8-10 kasvulehteä)

- Sivuverson nappuaiheet muodostuvat
- Nappuaiheiden määrä riippuu juurten kärkien määrään
- Mitä kehittyneempi juuri sitä enemmän nappuaiheita

Lähde U. Kopf, Svensk Frötidning 1/2021

Lähde: https://rypsirapsi.fi/site/assets/files/1544/syysoljykasvien_menestyminen_020222.pdf

Lannoitus:

- Ympäristökorvauksen typpimaksimi syksyllä 50 kg/ha, 40 kg/ha multamaa
 - Käyttää syksyllä helposti 150 kg/ha
 - Typen käyttö ja kevätlannoitustarve voidaan arvioida punnitsemalla biomassa (kg/m²) kasvukauden jälkeen, 1 kg = 56 Kg/N
 - <https://greppa.nu/vara-tjanster/rakna-sjalv/hostrapssnurra>
- Aikaisin kylvetty vahvan maan rypsi pystyy tuottamaan ilman kevätlannoitusta yli 2000 kg/ha sadon
- Boori ja rikki tärkeitä
- Hivenet muutenkin kuntoon

Syysrypsi pälvipaikasta, kuva 16.4.2022

Talvituhoalat viljalle

Tuholaiset:

- Etana voi yllättää
 - Havainnointi laudan pätkällä
 - Syö kasvuston jo ennen orastumista
 - Tarvittaessa rautafosfaatin levitys lohkojen ympärille, kauppanimi Sluxx
- Hanhet
 - Syksyllä yleensä kasvusto liian pitkää laskeutumiselle
 - Joskus tuhonneet kasvuston keväällä
- Rapsikuoriainen
 - Aikaisin keväällä havaintoja alueilla, joilla syysrypsiä viljelty pitkään

Rapsipistiäinen, kuva 25.8.2021

Kuva: Pasi Hartikainen

Syysrypsin puinti on helppoa

Luomurapsia vuodelta 2015

Kuivaus

- Puintikosteus 9-15 %
- Heti puinnin jälkeen tuulettumaan
- Kylmäilmakuivaus lisälämmöllä
- Lämminilmakuivuri
- Kuivauksen loppukosteus tavoite 7-9 %

Syysrapsin juuria

20.7.2018 puitu ja 23.7. kultivoitu syysrypsisänki (kuva 22.8.2018)

